

ماجرای چای در ایران

۸ دی ۱۳۹۳ ساعت ۲۲:۵۹

گفته اند که ایرانی ها در دوران باستان و تا پیش از دوران صفویه چای نمی نوشیده اند و به جای آن قهوه خانه داشته اند. دربارہ منشا گیاه چای هم روایات مختلف است اما آنچه می توان با اطمینان گفت، این است که حدود سه قرن پیش از میلاد، چینی ها چای را دم می کرده اند و می نوشیده اند.

گفته اند که ایرانی ها در دوران باستان و تا پیش از دوران صفویه چای نمی نوشیده اند و به جای آن قهوه خانه داشته اند. دربارہ منشا گیاه چای هم روایات مختلف است اما آنچه می توان با اطمینان گفت، این است که حدود سه قرن پیش از میلاد، چینی ها چای را دم می کرده اند و می نوشیده اند. افسانه ای در این باره می گوید که یک برگ خشک گیاه چای، در لیوان آب داغ یکی از امپراتوران باستانی چین افتاده و خاصیت رنگ دهی چای کشف شده که چندان قابل اطمینان نیست اما به هر حال، چای باید به نحوی در چین رواج یافته باشد. چند قرن پس از میلاد مسیح، مصرف چای به ژاپنی ها هم سرایت کرده و تا قرن ها پس از میلاد، این دو ملت چای می نوشیده اند تا اینکه قرن هفدهم میلادی فرا رسیده است. بازرگانان و سیاحان اروپایی که اغلب پرتغالی و هلندی بوده اند، چای را در اوایل قرن ۱۷ به اروپا می برند و مصرف آن را چندی پس از این که منحصر به اغنیا بوده، رواج می دهند. به موازات ورود به اروپا، چای به روسیه هم می رسد و چندی بعد، از قاره آمریکا هم سر در می آورد. چایی که در چین کشت می شد، در شمال چین "تی" نام داشت و در جنوب چین "چای". غربی ها برای این محصول، لفظ شمالی چین را گرفته اند و شرقی ها لفظ جنوبی را. اکنون چای به دومین نوشیدنی جهان پس از آب تبدیل شده است و کشتگاه آن، چین و هند و برخی از کشورهای آسیای شرقی است. چای، هم زمان با تسلط انگلیسی ها به هند رفت و از هند به ایران آمد. چای پیش از این که در ایران کشت شود، به واسطه بازرگانان و تجار، به ایران آمده و به خوبی رواج یافته بود. گفته اند که با آمدن چای، قهوه هم در جمع ایرانیان، به فراموشی سپرده شد. دوران ناصرالدین شاه قاجار که فرا رسید، شاه به چند نفر از درس خوانده ها و سیاستمداران اجازه داد که چای را برای کشت به ایران بیاورند. اولین تجربه ها به شکست انجامید تا سال ۱۲۷۶ شمسی که محمد میرزای کاشف السلطنه، هزار نهال چای را به ایران آورد و علی رغم مشکلات فراوان و حمایت نکردن اهالی در لاهیجان کاشت. محمد میرزا، بعدها که در کاشت چای موفق شد، لقب کاشف السلطنه را گرفت و معروف شد به محمد میرزا کاشف السلطنه چایکار. در میان مردم این افسانه رایج است که کاشف السلطنه چند تخم چای را در عصای خود مخفی کرد و به ایران آورد که از صحت آن کسی باخبر نیست. کاشف السلطنه متولد تربت حیدریه بود و در دارالفنون درس خواند و برای ادامه تحصیل به دانشگاه سوربن فرانسه رفت. به ایران که برگشت، ژنرال کنسول ایران در هند شد و در همانجا فکر کاشت چای در ایران، در ذهنش جوانه زد. کاشف السلطنه، اکنون پدر چای ایران نام گرفته و مقبره ای دارد در شهر لاهیجان که بر بالای یکی از تپه های مزارع چای این شهر، جای

گرفته است. وی در یکی از یادداشت‌هایش این گونه می نویسد:

"می‌روم دنبال چای... انشاءالله کسان دیگری هم در فکر رفع احتیاج سایر کالاها باشند"، و اضافه می‌کند: "علی‌التحقیق مبلغ ده کرویر تومان برای خرید چای هر ساله از ایران خارج می‌شود. اگر همین مبلغ در مملکت بماند، شاید جلوگیری از پریشانی و فقر و فاقه مملکت بکند."

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/19461/ایران-چای-ماجرای-19461>